

Nikola Došenović:

Narodnom vladici Josipu Jurju Štrossmajeru!

(Povodom otkrića spomenika.)

*Šest topova bojnih dojezdise amo
da veštačke ruke od njih stvore kipa,
da spomenik sjajni iz njih izdelamo
našeg velikana vladike Josipa!*

*Topovi su tvrde prodirali klance
i svaki je krvlju povesnicu piso
dok su naše ropske raskinuli lance,
što bijaše tvoja i želja i miso!*

*Želio si žudno, naš narodni oče,
da se jedna jaka otadžbina stvara,
da zagrlji braću, sve od bistrice Soče
pa dole do našeg bučnoga Vardara!*

*Letao si širom kao sivi soko
vidajući rane napaćenog roda,
prosvetu si našu podigo visoko,
jer prosvetom pravom stvara se sloboda.*

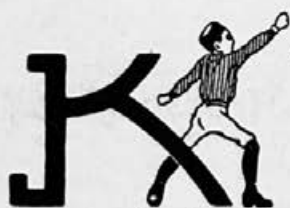
*Poznavo si dobro narodne ubice,
što nas raspinjahu na muke ko Hrista
i kvrniku našem reko si u lice:
»U borbi za narod savest mi je čista«!*

*Za budućnost našu, svima nam je znano,
radio si uvek da nam bude veća,
uveren si bio uvek pouzdano
u jedinstvu našem da nam leži sreća!*

*Duh tvoj neumrli nad nama se vije,
duša ti uživa u punom blaženstvu,
jer slobode sunce sav naš narod grije
pod junačkim Kraljem u Jugoslovenstvu!*

Jos. A. Kraljić:

Smrt Sokolića.¹

roz mali prozor siromašne kolibice ulazile su u Draganovu sobicu poslednje zrake večernjega sunca. Na krevetu ležao je Dragan bled i skršen. Tužno i zamišljeno zagledao se kroz prozor u zelenu grančicu jorgovana, na kojoj se njihao i pevao slavuj razdragan i opojen mirisom mažurane i rumanije, što ih je na dvorištu zasadila Draganova majka. Slavuj je svake večeri dolazio da peva Draganu i da mu pesmom ublažuje teške boli, što su ga već drugi mesec držale prikovana uz krevet. I on bi ga slušao dugo i micao bledim usnama, kao da s njime razgovara, dok ga ne bi konačno svladao san zatvarajući mu male oči, što bi kroz dan neprekidno nešto tražile po sobici ili se zagledavale i dugo pilile u strop ili u začadene i požutele stene njegove sobice.

Duga bolest izpila mu nekada lepa rumena lica i punane ručice, koje su sada onako jadno počivale na jorganu i teško se dizale, kad bi mu pridolazila majka nudajući mu šalicu mleka ili juhe.

»Ne mogu, majko,« šaputao bi Dragan, »izdaju me ruke. Podigni ih sama...«

I one večeri, kad su sunčane zrake poigravale po Draganovu licu, a na jorgovanu pevao slavuj, ušla je u sobicu njegova majka približavajući se zabrinuto krevetu, na kojemu je teško disao i kašljucao mali bolesnik.

¹ Iz zbirke »Sokolke«.

»Spavaš li, Dragane?«

»Ne spavam, majko... Slušao sam slavuju... Ne čuješ li, kako krasno peva... Ovako nije još nikada pevao...«

»To je glas anđela, koji dolazi da te teši i da ti ublaži teške boli. Dobri će Bog dati i ti ćeš opet ozdraviti...«

»Ozdraviti, majko?...«

»Hoćeš, dete moje... Srce mi tako kaže.«

»Ozdraviti! — Ah, kako bi to lepo bilo... i poći u sokolanu... Kako me već dugo čekaju...« progovarao teško i isprekidano ubogi Dragan, dok ga nije spopao kašalj, onaj dugi i suhi kašalj, iza kojega bi ostajao izmoren i kao mrtav, naslonjene glavice na grudima svoje dobre majke.

Majku su oblile guste suze, a tihi joj se i prigušeni jecaj gubio u mrtvoj tišini večernjeg sumraka, što se je lagano spuštao i obavijao svojom crnom koprenom tužnu sliku dvaju nesrećnika, majke i sina.

»Majko!« izusti iza duge stanke mali Dragan.

»Govori, sine!«

»Hoćeš li mi sašiti novu odoru?... Košuljica mi je poderana... a i kapica je trošna...«

»Hoću, Dragane! Sve ću ti sašiti, samo da mi ozdraviš.«

»I hlačice?«

»Sve ću ti, dete moje.«

»Ah, kako je lepo biti Soko... Ono ponosno čelo... ono junačko stupanje... dugi redovi...« govorio je Dragan i zagledao se nekim tupim i staklenim pogledom u ugao sobe. A onda odjednom pridigao naglo ručice na pozdrav i kao da mu se vratila sva snaga i život sokolske svežine, uskliknuo visokim glasom: »Zdravo!«

Majka se preplašila, pridigla mu naglo rudastu glavicu i gledajući mu u oči, u kojima su iskrile suze radosti i ponosa, progovori kroz plač:

»Dragane, dete moje!... Smiri se... spavaj... Anđeo će ti doneti lepo zdravlje i ti ćeš opet vežbati i koracati uz svoje drugove... Smiri se!... Spavaj!«

Dragan je dugo šutio, a onda kao da se nečemu dosetio, okrene se naglo k majci i zapita:

»A, kada ćeš početi, majko?«

»Što da počnem, Dragane?«

»Novu odoru... košuljicu... hlače i kapicu...«

»Već sutra, već sutra,« tešila ga majka pokrivajući mu ručice i gladeći ga milo po licu i po čelu.

Dragan je dugo gledao svoju majku pogledom punim sreće, a onda zatvorio oči i spokojno usnuo.

Sutradan, kad je stalo svitati, položila je majka kraj kreveta maloga bolesnika gotovu novu sokolsku odoru. Celu je noć probdila, plakala i šivala pokraj ogništa, da udovolji svome detetu. Znala je, da će ga to obradovati i izazvati mu na licu posmeh, za kojim je toliko

čeznula. To će mu možda produžiti život, pomišljala uboga majka, koja je već odavna izgubila svaku nadu u njegovo ozdravljenje. Neumoljiva sušica ispijala joj bedno dete, jedinu njezinu sreću i svakim ga danom vodila bliže grobu...

Kad se je Dragan probudio, bila je majka na dvorištu. Dugo je gledao kroz prozor i na jorgovan i čekao svog slavuja. Slavuj tog jutra nije dolazio; ili je već bio, pevao i odletio, dok je on još spavao. To ga je ražalostilo i usne mu se stale nabirati da zadržću i da poprate suze, što su mu već izbijale, zamaglile mu zjene i orosile njegove lepe, guste trepavice. Ali kad je najednom svrnuo pogledom na stolicu pokraj kreveta, vrisne kao da mu je srce puklo:

»Moja odora!«

Majka pritrči i sva u strahu ulovi ga za ručice, kojima je nemirno mahao, i gorko plakao.

»Hvala ti, majčice!... Stoput ti hvala!« ridao Dragan i gledao na svoju odoru, koju je privukao svome jastuku i grčevito je stiskao i natapao svojim bisernim suzama.

»A sada u sokolanu!... Daj, majko, da se obučem... Oni me čekaju!...« govorio Dragan u nesvestici htijući da se uspravi i da ustane.

»Smiri se, dete moje! Ti još ne možeš. Sutra ćeš, kad dođu Sokolovi u naše selo,« tešila ga majka.

»U naše selo, majko?«

»Jest, sutra je sokolski slet, pa će doći iz sviju strana, a i ti ćeš s njima.«

»Hoću li, majko?«

»Hoćeš, ali sada moraš ostati u krevetu i čekati da ti anđeo donese lepo zdravlje.«

»Ah, donet će on meni, moj dobri anđeo,« smešio se Dragan posmatrajući sav srećan i blažen svoju odoru.

Kroz celi dan bio je kao preporoden i veselio se, kako će sutra obući novu odoru i stupati junački i ponosno uz svoje drugove, kojih će biti na stotine u njegovu selu. Ali kad se je spustila večer i slavuj zapevao na jorgovanu, mali je bolesnik dugo kašljao i previjao se tužno na svom krevetiću... Sav iznemogao bacio je još jedan pogled na svoju milu odoru, a onda prihvatio majku za ruku i rekao tiho, kao da iz njega progovara pritajeni glas umiruće duše:

»Majko, probudi me rano... Poći ću sa drugovima, da ih pričekamo... A sada daj da poljubim odoru... Spavat ću, umoran sam... jako umoran...

Majka mu poda odoru, a on je zagrlji, primakne usnama i grčevito poljubi.

»Sada ću spavati,« izreče tiše, stisne majci ruku i uzdahnuo duboko, zaklopi oči...

»Sine moj!« vrisne majka i baci se slomljena na krevet gušeći se u plaču...

Sutradan, kad je na jorgovanu pevao slavuj svoju tužnu pesmu, a kroz selo svirala fanfara i prolazili nepregledni redovi Sokolova, ležao je Dragan na odru. Na njemu nova sokolska odora, a na usnama blaženi posmeh sreće, kojim je njegova lepa i plemenita duša iščekivala zoru i Sokolove.

U sobu ulazili Sokolovi i kropili svoga mrtvoga druga. Starosta župe približi se odru i reče:

»Blago Tebi, brate, jer si živio za veliku i uzvišenu sokolsku ideju.«

A onda se okrene majci:

»Ne tuguj, majko, jer je u ovome detetu zalog naše bolje i srećnije budućnosti.«

»Slava mu!« zaori poklik iz stotina grla u sobici i na dvorištu. Fanfara tužno zasniva, a hiljade Sokolova podiže ruku na poslednji pozdrav.

Na Draganu licu kao da je na časak zatitrao posmeh blaženstva praćen dubokim uzdasima majke i poslednjim jecajem slavuja, koji je naglo doletio na odar i odmah prhnuo kroz prozor...

Josip Boko:

Sokolov let.

nadmi prsa, da uhvatiš daha junačkoga, razapni krila, rastvori oštro svoje oko, ispruži tvrd, savinut kljun i odapni silno, jako koštanom pandžom o liticu oštraca, na kojem si gnezdo svio, pa se vini, oj Sokole, nad one sinje, penušave talase plavoga Jadrana i neka ti vruća krv trgne na kljun, da nadglasaš mrmor valovlja, kad budeš htio da dozoveš braću i da im zakliktaš, njima još nepoznati zov Jedinstva i Slobode!

Nebojaša si, sivi moj Sokole, ali nemoj, ti čedo kraskamena i oštraca ljuta, da predneš nad onom beskrajnom pučinom! Ne boj se, jer je ta pučina jednoc bila ljuljačka drugih naših sokolova i junaka: gusara i uskoka, koji su parali brzim veslom čarobno i tajanstveno joj modro velo, a i ti si, današnji Sokole, pravi odvjetak i ptič onih sokolova. Ta, teška stoletna borba izgrizla ti je sve meso, koje bi ti smetalo u okršaju, ostadoše ti samo muskuli čelični i pružive tetive, izoštreno oko i nabrušene čaporke. A više ti ne treba, jer će svaka strela bačena »s one strane«, da se odbije od tvojih železnih mišića, te će ulovljena tvojim silnim čaporkama, okrenuta natrag tvojim kljunom i udarena ogromnom snagom tvojih opruženih tetiva, da se zabode u srce onoga, tko ju je odapeo.

Ne boj se! I prije nego li uzletiš u azurnu modrinu, zaroni krilom u nadimajuće se talase, ne bi li pokupio rosu krvi, što se još truni iz rasplakanih očiju zarobljene braće svake zore u onoj srebrenoj, pauči- nastoj peni. I skrutivši tu rosu u krvava zrnca, prhni nebu pod oblake, savij krila nad magličasti vrh Učke planine, odahni, skupi dah i hukni niz obronke svoj — Sokolov pev.

Razumet će pesmu, osjetit će sveti i mirisni dah stisnute krvi, jer ni u njima nije još — i ako su u ropstvu — zamro tajni šapat naših grobova.

A kad čuju tebe, Sokole moj, zadrhtat će i zmučene kosti, razigrat će se potištena srca i duše će steći krila i okrilje u želji da se zbrate, sljube i sliju. Tad će naš Genij Nacije osetiti, da nikakva gora ni planina, ni rijeka ni pustara, ni stara ni napravljena granica ne može da deli krv od krvi, jezik od jezika, brata od brata. I Genij Nacije moći će vrlo lako da strese sa sebe sve upravljene strele, jer će tvoj poklič, Sokole, i šum valovlja s naših žala odnositi tamo »preko« i pripevati stari, ali istiniti refren našega Roda:

»Boj se onog, tko je viko,
bez golema mrijet jada!«

I nadimaj još prsa, pa ma pukla, i hvataj dah i širi krila i upiri okom i savij kljun i stiskaj pandže i prenosi gnezdo s kras-kamena u ljuljačku morskih talasa i odnijah bezbroj, bezbroj sivih Sokolića, da se rašire širom Nacije naše i da zajedno snažno proslave dan Jedinstva i Slobode.

I kad ti star i sed, željan mira i pokoja, budeš htio da okupiš sve Sokole i Sokoliće i pokažeš im svoje delo — ostvarenu Sokolsku ideju, tad ćeš veličanstveno i pobedonosno zamahnuti širokim krilima s vrhunca Urala planine i preletevši Karpate, Krkonoše, Alpe, Velebit i Dinaru, spustit ćeš se trudan i umoran na grudi sinjega Jadrana da u krvavoj rosi otaca ne zaspiš, nego da u mrmoru valova pričaš poznoj unučadi svoj — Sokolov let.

(Iz župskog vesnika »Sokol na Jadranu«.)

Igor Vidic:

„Beli dvor“.

aleč tam za deveto goro leži beli dvor, tih in svetl. Nikdo ga ni gradil, nikdo mu ni lastnik, sam samcat stoji in strmi v sinje daljine. In včasih, ko je duša človeka mirna in pokojna, mu zazro oči ta beli dvor, mu zahrepeni srce po njem. In človek si vreže grčavo palico ter se poda skozi šume in grmovja, čez hribe in doline v ta svetli beli dvor.

Težka in vendar lahka je pot, ki vodi k njemu, v njega vrtove, polne rož, v njegove zlate sobane. Težka je za človeka, ki ga razjeda dvom, ki mu vlada črni obup, težka za onega, ki ne nosi več v srcu njegov jasni lik. Lahka je pot za otroka, za mladega človeka, ki ne pozna zla in strupene slane sveta, lahka tudi za starega borca, ki si je ohranil v vihri in borbi eno: mlado srce. In pot v beli dvor je tako lepa in sveta, da bi jo hodil človek vse svoje življenje. Blagor onemu, ki najde iz mraka zablod, iz burje življenja še vedno jasno belo stezo v ta dvor, ki je poslan človeštvu kot uteha v težkih dneh, kot luč v brezvezdnih nočeh.

In to pot bi vas peljal danes, bratci in sestrice!

V belem dvoru kraljuje gospa, blaga, resna žena. Pogledate ji v oči in zastrmite, kako silno je podobna vaši mami, kako ji sije ista milina, ista ljubezen z oči. In res ji je podobna. Zakaj gospa, ki kraljuje v belem dvoru, je Dobrota. In dobrota to je vse!

Biti dober — to je biti človek, človek v polnem, najlepšem pomenu besede, človek, ki edini je vreden, da nosi to ime. Dobrota — to je blagodejna rosa noči, ki opaja in vzbuja cvetove srca k novemu življenju. Dobrota — to je srebrnopeni vir, ki hrani in napolni vsa ogromna morja človeških vrlin, vsa jezera umetnosti.

Dober človek je pošten človek. In poštenje rodi le značaj, krepak, jasen značaj, ki vodi in ocenjuje naša dela po pravici, strogo a pravičen sodnik.

In značaj — lep, krepak značaj — to je pravo bogastvo, to je jedro dobrega, plemenitega človeka, viteza Solnea — Sokola!

In v življenju, ki vsebuje poleg lepote veliko strupa za mlada srca, ki požge kot strupena slana vse cvetje mladih želj in stremljenj, je lepa in dobra ta pot v beli dvor, ki vtrdi v srcu moč, živeti življenje jasno in čisto, ki očisti značaj vseh peg in vsega prahu vsakdanjosti in naredi iz nas dobrega, plemenitega človeka — Sokola!

Zatorej — hranite si v duši prelestno sliko belega dvora, ki žari v sinjini daljav, čist in odprt vsakomur, ki hrepeni po njem. V njegovih sobanah najdete uteho v gluhih nočeh brezupa, v njegovih vrtovih trgate sad zlate resnice, ki je samo ena in od vekomaj:

Bodi dober!

Никола Дошеновић:

Барјак јединства!

Дивно ли беше
кад драге воље,
јуначка браћа са свију страна,
барјак донеше
на бојно поље!

Барјак јединства
мед свима први,
што је донео победу славу,
барјак братинства
и једне крви!

Поносни борци,
јунаци врли,
за отаџбину што радо мресте,
ви сте јој творци —
она вас грли!

Она се сазда
са много труда,
па гнездо ваше слободе свете,
браните вазда
чувајте свуда!

M. Fen:

Kovači.

*Mi mladi svobode nove
vihtimo kladiva, da skujemo dan,
ko bomo ponesli med Slave sinove
prapore naše v naš Korotan.*

*Zemlja Koroška naša je sveta,
naših junakov tu hladni grobje.
S solzami bridkimi vsa je prežeta
od Roža, Podjunja do naše Gospé.*

*Mi mladi kovači od zore do mraka
razbijamo, da trese celovski se zmaj,
da gori od Prevalj tja do Beljaka
naš glas se razlega — Koroško nazaj!*

Niko:

Sen o bodočnosti.

ik>tok, pik>pok, brbrbrbr je besno brundal in brnel
aeroplan, na katerem sem sedel potujoč iz bele
Ljubljane proti Črnemu morju. V nekaj urah je
letalo Taksavion pogoltnilo silno razdaljo: toliko
da sem utegnil spotoma razbrati Zagreb in Beo-
grad. Kako ponosno so rezale peroti jeklenega
ptiča mrzlo ozračje!

Tak mélnica mašét krylámi,
s zemljí ne možet uletjetj ...

»Tako mlin maha s krili, a z zemlje ne more odleteti,« so mi šumeli
tihí stihí pokojnega ruskega pesnika Jesenina po možganih, ko smo se
zarana dvigali s tal, a s kakšno omotično brzino smo švignili preko
troedine kraljevine, da smo pristali v Sredcu, bolgarski Sofiji!

Svečana družba nas je slovesno sprejela pred gledališčem, imenovanim *Sla i směh*. Preden sem se spustil na sedež v tribuni, sem svojcem sestavil brzojavko: »Srečno došel na mesto dne 5. lunija 1950. Nikolaj Taborski.« Malo da se nisem zmotil, ko mi je bilo za znamenovati novo pečeni trinajsti mesec *lunij*, nedavno postavljen v preosnovanem koledarju med junij in julij. Kot odposlanec Slovenije sem nosil pozdrave zborovalcem, ki so obhajali praznik sporazuma med Bolgarsko in Jugoslavijo. Zlasti burno in bučno so poslušalci ploskali ministru Burovu, ko je z veseljem ugotovil, da se je naposled vendar doseglo soglasje med raznimi slovanskimi plemeni, tako da Poljak ne mrzi več Rusa, da si Hrvat in Srb neomejeno zaupata. Ena sama misel nas prešinja od Vladivostoka do Varšave, od Carigrada do Trsta. Zato pa nas upoštevajo vsi sosede, kakor pritiče tolikeri množici.

Naslednji govornik je razpredel zgodovino krvavih bojev med brati. A v Sloveniji in Hrvatski so se polagoma jeli oglašati plahi nasveti za zблиžanje vseh južnoslovanskih rodov. Nato pa je l. 1926. pesnik Kiril Hristov v praških novinah javno obžaloval svoje zmote in zablode glede Srbov med svetovno vojno, povdarjajoč potrebo skupnega nastopa v prosveti in politiki. Tedaj pa mu je največji slovanski lirik tega stoletja, Oton Župančič, objavil v beograjski *Politiki* vrstice, kjer vabi skesanega brata Kirila na sodelovanje, rekoč:

Zagledal si v usodnost se globoko,
proklel preteklost in iztegnil roko
v bodočnost, k nam, iz srčnega gorjá —
in videli na nji smo sled solzá.
Še vročo kri, ki tekla je med brati —
jo more ena kapljica oprati?
Zgodilo se je čudo... Pridi, drug:
v to tvojo solzo je zajet ves jug.

In za božič istega leta — mir ljudem na zemlji! — je isti dnevnik priobčil odziv Kirila Hristova:

Otveta ti, poete vdáhnoven,
Kambaná e v studenna nošt roždestvenna.
I po>vázmožno dnes se čini men —
Ot Carigrad do Triest njakoj den
Simfonija da zazvučí božestvena.

To je po naše: Odgovor tvoj, pesnik navdahnjeni, je zvon v hladni božični noči. In možnejše se danes meni zdi, da od Carigrada do Trsta neki dan zadoni božanska simfonija.

Nadalje so se spominjali Stambolijskega, ki je poginil l. 1923. Njegova kmetska stranka ni zahtevala nikakih odstopitev ozemlja, marveč je stremela po nečem višjem: po bratstvu, uedinjenju v svo^o bodi in miru. »Slava Stambolijskemu!« je zaorilo iz nešteti^h grl, da so

se odri pod nami kar potresli... Pri tem hrušču in trušču sem se prebudil. Gospodinja me je namreč potegnila za roko: »Gospod, vstanite, drugače zakasnite vlak v Gružu!« Oh, kako mične sanje! Ko sem mislil, da ropoče motor zračnega letala, je udelavala budilka, ki pa me ni z drdranjem predramila iz spanja.

Smučarstvo v pretekli zimi.

ehniško vodstvo JSS skuša zanesti med sokolsko članstvo tudi zanimanje za one panoge telovadbe, ki so neodvisne od telovadnice, to so panoge lahke atletike, plavanje in pozimi smučanje. Kakor vse kaže, ima propaganda za smučanje precej velik uspeh, ker gre vzporedno s sokolskim prizadevanjem tudi delo sportnih organizacij, dalje dnevno časopisje in končno ima tokrat tudi moda svoj blagodejni učinek. Pa tudi zabavna stran smučanja pritegne marsikoga, da se poda v čisti gorski zrak in da uživa prijetnosti lepih zimskih dni v krasni naravi. Smučanje bo najbrže postalo glavna panoga telesnih vaj pozimi ne samo za člane ampak tudi za članice, za oboji naraščaj in celo za deco. Seveda bo mogoče to koristno panogo gojiti le v krajih, kjer so za to ugodne terenske in vremenske prilike.

Šolska mladina pri smučarski tekmi v Kranjski gori.

Za smučanje pride v prvi vrsti v poštev naša Gorenjska, ki je za to panogo najbolj pripravna. In že so se pojavili v pretekli zimi prvi znaki sistematičnega smučanja tudi v sokolskih društvih, tako da smemo pričakovati v tem pogledu vsako leto večjih uspehov in večjega zanimanja. To tem bolj, ker si je baš pri mladini — pri sokolskem naraščaju — smučanje utrla pot.

Najbolj se je razvilo smučarstvo v Sokolskem društvu v Mojstrani, ki je bilo preteklo leto zaradi poplave hudo prizadeto. Voda mu je odnesla skoraj ves društveni dom, tako da je bilo društvo brez strehe. Ker ni moglo dobiti primerne prostora za svoje delovanje, je bilo prisiljeno prenesti svoj delokrog v prirodo. Društvo si je osnovalo mladinski in članski smučarski odsek, ki ju je vodil načelnikov namestnik br. Makso Rabič. Ta je priredil smučarski tečaj, v katerem so se vsi oddelki toliko izvežbali, da so priredili že 6. III. 1927 tekmo.

Organizacija smučanja med sokolsko mladino ni delala velikih težav, ker je v triglavskega okrožju smučanje običajno in smučka že skoraj vsakdo. Dečki so si napravili deloma prve smučke sami, nekaterim pa jih je izdelal domači kolar za nizko ceno 30 Din. Vežbali

Sokolski naraščaj pri smučarski tekmi v Mojstrani dne 6. marca 1927.
(Vodnik br. M. Rabič v sredini).

so najprej v ravnini, polagoma pa so se pomaknili tudi v višje kraje. Obvezno vežbanje je bilo ob nedeljah in praznikih popoldne, razen tega pa so bili ti mladiči itak tudi med tednom ob vsakem prostem času na smučkah, da so se temeljito pripravili za tekmo.

Dne 6. marca se je zbralo nad Mojstrano večje število prijateljev Sokolstva, ki so občudovali mlade junake pri smučanju. Žarečih lic so se spuščali iz hriba navzdol po 3 km dolgi tekmovalni progi. Sneg je bil srednje dober, škoda le, da je tekmo oviral dež, ki je nastopil baš ob začetku tekme. Uspeh tekme je bil za prvi začetek in glede na slabo vreme zadovoljiv. Med posameznimi tekmovalci je bilo le malo razlike. Prvi je došel na cilj Rabič Miha (št. 2) v času 33 min. 31 sek., drugi Jeklic Mirko (št. 3) 33 min. 39 sek., tretji Klančnik Gregor (št. 7) 33 min. 50 sek. Vsi trije so dobili priznanice, prvi pa še nove smučke.

Tudi člani so imeli ta dan svojo tekmo, tekma članic pa je zaradi deževja izostala.

Sokolski naraščaj na Bledu je imel tudi že letos svoj organizirani smuški izlet, v Kranjski gori, kjer še ni sokolskega društva, pa goji šolska mladina pod vodstvom učiteljstva smučanje.

Z veseljem pozdravljamo ta prvi začetek in želimo, da prihodnjo zimo sledijo vsa ona društva, ki imajo kaj snega, saj spada smučanje med najbolj zdrave in vsestranske telesne vaje.

St. Trček:

Sokolski naraščaj in nogomet.

prejšnji številki »Sokoliča« je bila kratko očrtana razlika med sportom in Sokolstvom. Že v tem članku je med kvarnimi sportnimi panogami omejen tudi nogomet, in sicer je obsojen zaradi sirovih izrastkov, ki so nogometu tipični.

Ne bo odveč, ako preotrimo nogomet iz vseh strani ter mu preiščemo obisti, da spoznamo, kaj ima dobrega in kje so njegove napake. Za sokolski naraščaj je nujna potreba, da spozna dobre in slabe strani vsake telesnovzgojne panoge, da se zna ravnati in da ve sam odločati, kaj je zanj koristno in kaj kvarno, da ne zaide s pravega pota. Dolžnost naraščajskih vodnikov je, da v tem pogledu poučijo mladeniče, pa tudi »Sokolič«, ki je duševni vodnik naraščaja, mora izpolniti svojo nalogo in dati potrebnih naukov svojim čitateljem.

Nogomet je telovadna igra, kakršnih imamo nebroj. Kakor vse telovadne igre se tudi nogomet vrši pod milim nebom ter zaposluje največ 22 igralcev, to je pri vsaki stranki po 11 igralcev. Prostor, ki ga zahteva nogomet, je jako obsežen ter z majhnim številom igralcev sorazmerno ni v skladu, to se pravi, na takem prostoru bi bilo lahko zaposlenih dokaj več mladine, ki bi se telesno udejstvovala. Že to dejstvo, da je zaposlenih tako malo število igralcev, ni v dobro nogometu.

Toda to še ni najhujša napaka, ki jo ima nogomet. Glavna hiba tiči v zdravstvenem pogledu. Znano je, da so prehudi telesni naporji v dobi bujnega telesnega razvoja in doraščanja — to je približno do 18. leta starosti — človeškemu organom in s tem splošnemu zdravju škodljivi. Nočemo reči, da je mladini do te dobe izdatno telesno gibanje škodljivo, nasprotno celo jako koristno je za pravilni razvoj. Toda pri tem je treba zmernosti in gotove meje. Pri nogometu zaide mladina v strast in pri tem pozabi popolnoma na zdravstvene predpise. V živahnem boju nihče ne misli na to, koliko napora je za njegovo

zdravje koristno in kdaj prestopi mejo, ko telo lahko trpi škodo. Pri taki igri tudi na to misliti ne sme, zakaj, kdor v neugodnem trenutku popusti in odneha, se je s tem izkazal nezmožnim in vsi soigralci mu očitajo malomarnost, zaradi katere je izgubljena igra in čast vsega nogometnega kluba. Nihče ne vpraša, ali »moreš«, vsak trdi »moraš«. To pa žene mladino do pretiravanja, ki ima večkrat prav težke posledice. Utrujenost, ki so pojavi po težki in naporni nogometni igri v nogah, ni nevarna in po krajšem ali daljšem odmoru mine ter ne zapusti kvarnih posledic, zakaj mišice se hitro opomorejo in v teku časa se toliko privadijo (strenirajo), da utrujenosti sploh ne občutijo več. Ni pa tako z notranjimi organi; srce, pljuča in žilje so oni deli, ki pri takih naporih lahko mnogo trpijo ter postanejo abnormalni ali boleštni. Ne bomo razmotrivali fiziološkega procesa, ki se vrši pri tem napornem telesnem delu, ko mladenič preteče v najhujšem tempu več kilometrov in nima prilike, da bi se takrat odpočil, kadar je za to nujna potreba, zakaj že vsak laik spozna, da taki napori ne morejo biti koristni za razvoj telesnih organov. V zgodnji mladosti navadno teh napak, ki si jih pridobimo s hudim telesnim naporom, ne občutimo, tembolj občutno pa se pojavijo v poznejši dobi, ko je bolezen vedno hujša. Že mnogo nogometašev si je pokvarilo na ta način svoje zdravje.

Pa tudi razvoj vnanjih delov človeškega telesa gre v enostransko smer. Igralci nogometa navadno ne gojijo nobene druge telesne vaje. Naravno je, da se zaradi tega razvija v večji meri mišičevje spodnjih okončin, med tem ko ostali deli mišičevja zaradi nedelavnosti zaostanejo v razvoju. Telo postane nesorazmerno: razvite noge, nerazvita prsa, pleča in lehti, postave očitvidno nesmotreno vzgojene.

Poleg škode, ki jo trpi telo, vpliva nogomet tudi slabo na značaj mladeniča. Splošno se opaža, da igralec nogometa uporablja vsako priliko, da se osveti nad svojim nasprotnikom, ki mu je pred nosom odnesel ugoden »strel«. Kadarkoli se dva nasprotnika približata, že nastane brcanje in prerivanje, ki prav pogosto preide v dejanske napade. Tako se vzgoji v mladini čut maščevalnosti, želja po osveti ter sirovo osebno napadanje. Ker v strasti mladina ne pozna meje, se dogajajo pri igri prizori, ki so vse prej nego plemeniti. Ta strast maščevalnosti in osvete preide tudi na gledalce, kakor kažejo primeri, pri katerih so nastali že mnogi prepiri in dejanski spopadi. Namesto da igra vzgaja plemenite čute v človeku in ustvarja pogoje za mirno in srečno medsebojno sožitje, razpalja strasti in prinaša sovraštvo, nasilnost, prezirljivost.

Medsebojno tekmovanje pri telesnih vajah je potrebno in koristno, ker pospešuje doseganje višjih ciljev in veselje do telesnega udejstvovanja. Toda vsaka tekma mora biti plemenita, ki naj istočasno vzgaja tudi čut solidarnosti in medsebojne strpljivosti, pokaže naj obenem uspehe trdega dela, samozatajevanja in vztrajnosti. Le take tekme dosežejo svoj vzvišeni cilj.

Končno naj navedemo še eno napako, ki je za mladino velike važnosti. Nogomet je marsikomu pokvaril tudi življensko bodočnost, zlasti pa šolski mladini. Strastno igranje nogometa zapelje mladega dijaka, da pozabi na svoje stanovske dolžnosti. Zanimari učenje, čigar posledica je slabo napredovanje v šoli, da celo odstranitev iz šole. Težke skrbi in gmotne težave povzročajo to staršem, mladini pa žalostne posledice, ki jih občuti vse življenje.

Ta kratka razmotrivanja o nogometu naj zadostujejo, da sokolska mladina spozna kvarni vpliv, ki ga ima ta igra na telesni in duševni razvoj doraščajoče mladine. Prava in plemenita sokolska vzgoja, ki stremi za vsestranskim telesnim razvojem in za npravnim izpopolnjevanjem človeka, daje dovolj prilike mladini, da se telesno in duševno dopolni, zato ji ni treba iskati razvedrila in zabave tam, kjer ji lahko preti nevarnost.

Hajrudin Čurić:

Susret.

reco sam ga jednoga dana, dok su na nebu stajali gusti crni oblaci. Naše se oči susretoše, srca nam u isti čas zakucaše jače, neka tajna sila nas privuče. Pružismo ruke jedan drugome i gledasmo se nemo nekoliko časaka. U daljini zatutnji.

»Brate, odakle si, iz kojega si ti sokolskoga gnezda,« upitah ga.

On se nasmeši i reče: »Iz daleka sam brate. Ja sam iz zemlje, gde je skoro svaki čovek Soko. Ja sam iz mile moje Česke.«

»Pa zašto si, brate, ovamo došao? Zašto si došao iz te blažene zemlje, zašto si ostavio narod, gde je skoro svaki čovek Soko?«

»Došao sam, brate, u milu Jugoslaviju, da joj izručim pozdrav od bratske joj Česke. Došao sam, da zasejem slogu i bratstvo među našu južnu braću.«

Mene te reči obradovaše. Ponovno stisnuh ruku mome novome bratu i rekoh: »Vrati se brate u našu milu Česku i reci braći Česima, da je Tyršev duh počeo prodirati i u srca njihove južne braće. Reci im, da će oni poći njihovim stopama i da će raditi sve ono, što će koristiti domovini, narodu i Sokolstvu.«

On mi steže ruku, nasmeši se zadovoljno i ode.

Oblaka na nebu je nestalo, sveže proletno sunašće grlilo je zemlju, nad kojom su pre nekoliko časaka stajali gusti, crni oblaci.

Iver.

*Žalost in prepalost od alkohola,
radost in veselje od trezvenola.*

Glavna skupščina Jugoslovenskega Sokolskega Saveza se je vršila letos dne 25., 26. in 27. marca v Beogradu. Iz vseh strani naše prostrane domovine so poleteli odposlanci žup v kraljevski naš Beograd, da podajo obračun preteklega leta, da se dogovore o novih ciljih. Prvi dan (25.) je bil določen za dohod delegatov, od katerih je prišla večina s starešinstvom JSS šele pozno pod večer. Drugi dan pa je bilo v sokolani Sokolskega društva Beograd »Matica odkritje spominske plošče beograjskim Sokolom-junakom, padlim v obrambi domače grude. Na slavnosti so govorili: br. Lukić, starosta društva Beograd »Matica, savezni starosta br. Gangl, zastopnik ministra vojne i mornarice ter patriarh Dimitrije. Po slovesnosti je krenila deputacija vseh žup na pokopališče, da se pokloni manom br. dr. Rybača ter starega Sokola čike Steva Torovića. Popoldne so zborovali v poslopju II. moške gimnazije: zbor župnih načelnikov, zbor urednikov sokolskih časopisov, zbor župnih prosvetarjev ter zbor socijalnih odsekov, na večer pa se je vršil zaupni sestanek vseh delegatov, na katerem se je pretresalo vse gradivo ter so se končno formulirali predlogi za skupščino.

27. marca, v nedeljo, se je vršila v isti gimnaziji glavna skupščina, ki je pokazala javnosti vso našo enotnost in solidarnost, vse bratstvo in razumevanje naših sokolskih delavcev od severa do juga. Vsa poročila so bila sprejeta soglasno, vsi predlogi sprejeti enodušno, volitve pa so bile sijajna manifestacija sloge in edinstva, dokaz velikega zaupanja članstva bratu Ganglu, ki je bil med viharnim odobravanjem zopet izvoljen za starosta. Za podstarosta so bili izbrani: br. Gjuro Paunković (Beograd), dr. Lazar Car (Zagreb), Bogumil Kajzelj (Ljubljana), za načelnika dr. V. Murnik, za njegove namestnike br. M. Vojinović (Beograd), D. Sulce (Zagreb) ter St. Vidmar (Ljubljana). Za načelnico je bila izvoljena s. Cigojeva, za njene namest-

nice pa: Dana Ilićeva (Beograd), Gjurgjica Kaufmanova (Zagreb) in Mica Ryškova (Ljubljana), za predsednika prosvetnega odbora br. Josip Jeras. V starešinstvo so bili razen tega izvoljeni večinoma stari, preizkušeni sokolski delavci, ki so nam porok, da bo delo naše tudi v novi dobi plodonosno.

Letošnja skupščina je razširila zavarovanje tudi na deco, določila je smernice krepkejšega socijalnega dela v pomoč ubožnim bratom in sestram, osnovala »Oražnov fond« za ubožne, vredne naraščajnike in naraščajnice. Sprejeta je bila lepa misel obmorskega letovanja sokolskega podmladka, živahno pozdravljen naraščajski zlet v Splitu.

Glavna skupščina je nadalje sprejela slikovit slavnostni kroj za naraščajnice, dočim je bil osnutek za moški naraščaj v tej obliki odklonjen.

Tudi zdravstveno delo se bo reorganiziralo in tako stopamo Sokoli v novo leto našega dela, vedno močni, večno mladi, složni in edini, nasproti višjim ciljem, ki žare neskončno daleč v sinjini daljav in katere dosežeš le če si: dober, vztrajen in delaven, če si — Sokol. Zdravo! I. V.

Zbližanje med Bolgari in Jugosloveni.
V času, ko našo jugoslovensko domovino obkoljujejo mnogi skriti in odkriti nasprotniki in ko rimska objestnost in ošabnost z vsemi mogočimi intrigami ter goljufivimi poročili skuša omajati ugled naše domovine, zatirajoč naš rodni živelj izven naših državnih mej, se pojavljajo veseli glasovi za zbližanje in strnitev južnih Slovencev v enotno fronto, ki naj podere in zatre imperijalistične naklepe naših sovražnikov. — Jugoslovensko Sokolstvo, ki mu je udeležitev vseh Slovencev na Balkanu srčna želja in cilj bodočega delovanja, je že skušalo navezati stike z bolgarskim narodom, ki se je zaradi vnanjih političnih vplivov in hujskanja odtujil srbskemu delu našega

naroda in ustvaril v teku zadnjih desetletij sovražne zapreke za medsebojno zблиžanje in združitev. Ni še vidnih uspehov tega dela, toda trdno smo uverjeni, da bo Sokolstvo postavilo prijateljski most, ki bo vez za čim boljše prijateljske odnošaje in tesno zблиžanje.

Pa ne samo Sokolstvo, tudi dalekovidni politični voditelji uvidevajo nujno potrebo zблиžanja med nami in Bolgari. Osnovala se je »Liga za zблиžanje Bolgarov in Jugoslovenov« v Parizu ter skuša svoje delovanje prenesti tudi med nas ter s tem pospešiti naravni proces tega zблиžanja. Predsednik lige dr. Mladen Kostov, bivši narodni poslanec v Sobranju v Sofiji, potuje po Jugoslaviji ter prireja predavanja o zблиžanju, ki so dobro obiskana, njegove besede pa navdušeno sprejete. Jugoslovenska ideja, ki je še pred nedavnim časom imela toliko nasprotnikov, zmaguje in se širi tudi na naš sosedni slovanski rod — med Bolgare. Prvi jutranji žarki novega jugoslovenskega solnca se javljajo na obzorju in oznanjuje veselo jugoslovensko bodočnost. — Mladina, ki imaš važno nalogo, da polaga temelje slovanski bodočnosti, oprimi se velikega in hvaležnega dela: uedinjenja vseh Slovenov na Balkanu!

Mladinska telovadna akademija Sokola (matica) v Ljubljani. V soboto dne 9. aprila 1927 je priredil »Ljubljanski Sokol« v Narodnem domu mladinsko akademijo, pri kateri so nastopili vsi oddelki naraščajca in dece. Lep in obsežen program — 12 točk — so absolvirali mladi Sokoliči in Sokoličice strumno in hitro. Bili so dobro pripravljene ter so nekatere točke vzporeda izvedli sijajno. Moška deca je izvajala vaje z dolgo palico, ženska deca pa vaje na treh gredih, pozneje še dečki natezanje vrvi, declice pa igre: Zadnji par naprej. Posebno sta se odlikovala oba oddelka naraščajca. Naraščajniki so izvajali skoke hkratu čez tri konje, potem skoke čez mizo in prevale ter prevrate na tleh, vse te vaje so bile vzorno izvedene. Poleg tega so nastopili z dvanajstorico, dalje z ritmično vajo na kompozicijo: »Buči morje Adrijsko« in z vrhunškimi prostimi vajami, tudi te izvedbe so bile več ali manj posrečene. Naraščajnice so izvajale letošnje predpisane proste vaje in še eno rajalno sestavo. Oboje je bilo brezhibno in eksaktno naučeno, posebno so ugajale rajalne vaje z izdatnimi in za naraščajnice vrlo primernimi gibi. Vrh tega so izvajale tudi vaje na bradlji s prožno desko, kar je bilo tudi dobro, le kombinacija včasih ne najboljša. Nastop so zaključili vsi oddelki z okusno sestavljeno skupino. Z akademijo so tako vodniki kakor telovadeča mladina pokazali lepo in

uspešno sokolsko delo, ki se goji v telovadnici »Ljubljanskega Sokola«.

Film VIII. vsesokolskega zleta v Pragi je podarilo predsedstvo COS jugoslovenskemu Sokolstvu v znak priznanja za sodelovanje na praškem zletu. JSS bo podarjeni film posojeval našim sokolskim društvom, da bodo tudi oni Sokoli, naraščaj in deca, ki jim ni bilo mogoče prisostvovati praškemu zletu, imeli priliko naslajati se na veličastvu sokolskih nastopov v Pragi.

Bodoči potop. Zemlja se vidi velikopoteznim učenjakom kakor živo bitje. Plima in oseka, ne spominjata li človeškega dihanja? Veletoki, reke, potoki sličejo žilam in žilicam našega organizma. Nje živčni sestav: električne struje, ki jo ne prestando prešinjajo in morda povzročajo krče in trzavice — potrese! Takih mrzličnih drhtenj doživi naša premičnica okoli 3000 na leto. Tudi svoje bolezni pozna: to so vetrovi, plazovi, vodotoki, ledene gore v morju, ki odnašajo zemeljsko snov na dno morja. Kakor sleherni živi stvor je tudi naša zemlja obsojena na pogibelj. Razne prirodne sile in uime ji izpodkopavajo celino, zlasti vzdolž obal, ki merijo 250.000 km na vsem svetu, od teh 5172 v naši državi. Koliko kamenja in prsti potone na leto v oceanu? Znanstveniki so izračunali, da znaša ta količina 10.000 kubičnih ali prostorninskih kilometrov. Vsa množina sveta, štrlečega nad vodo, pa bi dala sto milijonov kubičnih kilometrov. Ako bi bila vsa celina enako dvignjena nad morskoro razino, bi midva sedaj imela 700 m do nje. Kopno se bo docela zrušilo v 7.000.000 letih in morsko dno bi tedaj bilo poprečno 400 metrov višje. V borbi za obstanek ima babica Zemlja maloupešna zdravila: razne morske živalice, ki kopicijo trdne snovi in delajo otoke, bljuvanje ognjenikov, ki mečejo lavo iz sebe in množe trpežno tvarino. Včasih kak potres prinese podoben dar. Kdo še ni čul o tistem otočku, ki je nedavno nastal v Sredozemskem morju? Tri države so si ga svojile. Španci so ga krstili Fernandea, Francozi pa Joli (Krasotec). Ko so se mejaši najbolj pričkali zanj, je nov sunek storil konec prepiru: okrogli otrov se je sesedel v brezdanje globine.

Naraštajci!

U naučne svrhe trebam ljušturo školarjaka i puževa (slatkovodnih, morskih i kopnenih) iz sviju pokrajina naše domovine. Naraštajcima, koji bi hteli za mene sakupljati, nudim u zamenu sokolske knjige, soklistove ili drugu kakvu nagradu. Za daljnje upute neka se jave redakciji Sokolića, Ljubljana, Miklošičeva cesta 28/I.

„Sokolič“ izhaja vsak mesec ter stane za vse leto 18 Din
Urednik Ivan Bajželj v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 28/I.
Uprava v Učiteljski tiskarni v Ljubljani, Franciškanska ul. 6.

Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja France Štrukelj.